

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ I UNIVERSITAT
DIRECCIÓ GENERAL D'INNOVACIÓ I COMUNITAT EDUCATIVA

LUIS ALGUACIL, JUANA BELTRÁN I JUAN PETRO: TRES MESTRES D'INCA DEL SEGLE XX

XVIII
JORNADES
D'ESTUDIS
LOCALS
D'INCA

Ajuntament d'Inca

LUIS ALGUACIL MONTIS

Nascut a Palma el 30 de desembre de 1908. Mestre de Primer Ensenyament (23-06-1933). Batxiller. Pla 1903.

“Cursillista del 33”.

El seu primer destí com a mestre interí fou a l'Escola de Consell on exercí del 26 de febrer al 16 de setembre de 1934 .

Dia 23 d'octubre de 1934, prengué possessió com a mestre interí de l'Escola Unitària de nins número 2 de Mancor.

Dia **1 de juny de 1935**, per permuta, prengué possessió com a propietari de l'**Escola Unitària de nins núm. 1 d'Inca**.

Dia **1 d'octubre de 1936** fou nomenat director de l'**Escola Graduada de nins d'Inca**.

Depurat sense sanció amb molt bons informes.

INFORMES:

1) Batle: Juan Erasmo. 25 de setembre de 1937.

“...su actuación no ha tenido ninguna significación destacada”. “la conducta social y particular, no deja nada que desear”. “No simpatizó con ningún partido Nacionalista...destacándose en combatirlos.”

2) Guàrdia Civil: Andrés Vidal. 25 de setembre de 1937.

“sus actuaciones políticas partidos que ha militado derechas y desde la iniciación del movimiento Falangista”.

“No ha militado en partidos nacionalistas...pero si los ha combatido”.

3) Capellà: Francisco Rayó. 3 d'octubre de 1937.

“...su conducta profesional, religiosa y particular ha sido siempre cual corresponde a una buen maestro y a un católico practico (sic).”

4) President de l'Associació Catòlica de Pares de Família d'Inca: Pedro Mayrata Fiol. 26 de novembre de 1937.

Sus actuaciones políticas: “Desconocidas pero si ha tenido debían ser inmejorables.”

“...el concepto que he formado después de las indagaciones practicadas con personas de reconocida solvencia moral”.

Fou confirmat en el càrrec per OM 29-07-141 (BOE 11686, 21-10-1941).

Va ser “mobilitzat” durant la Guerra Civil; la qual cosa l’impedí donar classes, des del juliol de 1938 al mes de maig de 1939.

Dia **15 maig de 1939**, tornà a l’**Escola Unitària de nins número 1 d’Inca**.

L’any 1941, fou nomenat **director interí**.

El 3 de març de 1966, essent director interí i tutor dels mestres alfabetitzadors, va tenir un **fort enfrontament** amb el mestre Vicente Borderia Juan.

S’obrí un **expedient governatiu** a ambdós. Fou ponent Maria Gomila Horrach, vocal de la Comissió Permanent de Primer Ensenyament i representant de la “*Sección Femenina*” de Falange.

A l’expedient es recolliren testimonis dels escolars que presenciaren l’acte i de distints mestres i, sembla, que fou Alguacil qui va promoure l’altercat.

A la Comissió no hi hagué acord sobre aquest escrit i fou elevat a la *Dirección General de Enseñanza Primaria*. El seu responsable màxim ordenà que fos **arxivat**.

S. 18-2-62

MINISTERIO DE EDUCACION Y CIENCIA
Comisión Permanente de Estudios Primarios
CALENDO
ENTRADA
Nº 66
Fecha 9 FEB 1962

Los Maestros que suscriben, todos ellos pertenecientes a la Plantilla de la Escuela Nacional Graduada Mixta, de Inca, la mayoría de los cuales conocemos, personal y profesionalmente, desde muchos años atrás, a D. Luis Alguacil Montis, Director de este Centro, por el presente escrito hacemos constar nos solidarizamos con él en el disgusto moral que le ha producido la sanción que le ha sido impuesta, toda vez que, se trata de un compañero ejemplar, en la verdadera acepción de la palabra y un fiel cumplidor de sus obligaciones profesionales hasta la exageración, de forma tal, que supedita sus intereses personales a los profesionales.

Todo lo cual hacemos constar, con la súplica al Sr. Presidente de la Comisión Provincial de Educación Nacional, se sirva ordenar sea leída esta Declaración en la primera reunión de la Comisión Permanente, dejando constancia de la misma en la correspondiente Acta.

De la presente Declaración, que se extiende por duplicado, hacemos entrega de un ejemplar al Sr. Alguacil, para su conocimiento y satisfacción, autorizándole para que haga de ella el uso que estime conveniente.

Y para que conste, la firmamos, en Inca a diez de febrero de mil novecientos sesenta y siete.

Juana D. Guillén

Catalina Guillén

Blanca

Barbara Rosa

Francisca Olivera

María Inés

Elvira Establa

Isabel Gil

Quito

J. González

Alguacil presentà un **Recurs d'Alçada** davant la *Dirección General de Enseñanza Primaria*, amb un informe dels escolars.

53-6-67

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA
Dirección General de Enseñanza Primaria

MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA
Delegación de Enseñanza Primaria
ENTRADA
N.º 765
Fecha 1 JUN 1967

RESULTANDO que el día 3 de marzo de 1.966 se produjo un altercado entre el Sr. Alguacil, que a la sazón desempeñaba los cargos de Director del Grupo Escolar y Maestro tutor de las Escuelas de Alfabetización de Inca, y el Maestro alfabetizador D. Vicente Bordería Juan;

RESULTANDO que, incoado expediente gubernativo y practicadas las oportunas pruebas, de los testimonios de los escolares que presenciaron los hechos y de los Maestros del Grupo vino a desprenderse la presunción de que fué el Sr. Alguacil el que promovió el altercado, por cuya circunstancia se adoptó la Resolución de que queda hecho mérito;

RESULTANDO que el Sr. Alguacil interpone recurso de alzada contra la repetida Resolución, acompañando escrito de los escolares que presenciaron el altercado, en el que hacen constar que el Sr. Alguacil no usó de violencia en ningún momento contra el Sr. Bordería, así como escrito de los demás Maestros del Grupo escolar, expresivo de la gran consideración que profesan al Sr. Alguacil, por ser compañero ejemplar y fiel cumplidor de sus obligaciones profesionales;

CONSIDERANDO que la Resolución de la Comisión Permanente de Enseñanza Primaria de Baleares de 24 de enero último, al sancionar al Sr. Alguacil con suspensión de medio sueldo durante cinco días, tomó como base las declaraciones de los escolares que presenciaron los hechos, de cuyas declaraciones se desprende que fué el Sr. Alguacil el promotor del altercado;

CONSIDERANDO que, como al escrito de recurso del Sr. Alguacil se acompaña nuevo testimonio de los propios escolares, donde declaran que aquél no usó de violencia, en ningún momento, contra el Sr. Bordería, surge la duda de qué testimonio debe prevalecer, si el prestado en el expediente gubernativo o el que se une al escrito de recurso, debiendo resolverse el asunto en el sentido más favorable al inculpado, en atención al conocido aforismo "in dubio pro reo";

CONSIDERANDO que, a mayor abundamiento, los buenos informes que los compañeros del Sr. Alguacil dan de su comportamiento, también le hacen acreedor a que se revise la sanción que en su día le fué impuesta;

ESTA DIRECCION GENERAL ha resuelto estimar el recurso de alzada interpuesto por el Maestro Nacional D. Luis Alguacil Montis contra Resolución de la Comisión Permanente de Enseñanza Primaria de Baleares de 24 de enero último y, en consecuencia, dejar sin efecto la sanción que le fué impuesta consistente en suspensión de medio sueldo durante cinco días.

Lo ---

Li fou retirada la sanció, "*in dubio pro reo*", davant els dubtes de si hi hagué violència o no.

Vicente Borderia, fou destinat a València, Luis Alguacil, concursà a Palma.

Dia 1 de setembre de 1968, per Concurs de Trasllats passà a l'escola Jaime I, de Palma.

Es jubilà el 30 de desembre de 1978. Tenia 70 anys. Jubilació forçosa. Els darrers anys havia estat malat.

JUANA ANA BELTRÁN DOMÉNECH

Va néixer a Inca dia 2 de maig de 1914. Mestra de Primer Ensenyament del Pla Professional (4-08-1934). Batxillerat Superior.

El seu primer destí fou com a mestra-alumna practicant a l'escola rural de **Tirasset (Inca)** on prengué possessió dia **14 d'octubre de 1937**, en plena Guerra Civil. Durant el procés de depuració del magisteri, els seus informes foren molt bons i fou **depurada sense sanció**.

1) Miguel Pujadas, del Col·legi d'Advocats de Palma (3 d'octubre de 1937):

(...) buena conducta moral y patriótica, así como también que no tiene más ideales políticos que los que han inspirado el Movimiento Nacional Salvador de España, el cual apoya con entusiasmo. (...).

2) Pedro Mayrata Fiol, president de la Asociación Católica de Padres de Familia de Inca (3 d'octubre de 1937):

(...) Que a mi juicio, la maestra doña Juana Ana Beltran (sic) Domenech (sic) es de intachable conducta moral y de buenos sentimientos de adhesión al Glorioso Movimiento Nacional Salvador de España (...).

Estant a Tirasset va sol·licitar al Director General de Primer Ensenyament una plaça a una Escola específica de nines que li denegaren.

Dia 1 de gener de 1944 va prendre possessió a través d'un concurs de trasllats, de la secció de pàrvuls a l'Escola Graduada de Maria de la Salut, com a propietària definitiva on va romandre fins el 30 de setembre de 1947.

Dia 1 d'octubre de 1947 prengué possessió com a mestra propietària de l'Escola Nacional Unitària de nines de Llubí.

Dia **1 de setembre de 1952** fou nomenada amb caràcter provisional per fer-se càrrec de **l'Escola Parroquial Unitària de nines d'Inca**.

El dia **11 d'agost de 1958** prengué possessió d'una secció de l'**Escola Graduada de nines d'Inca** que posteriorment seria *Colegio Nacional Mixto de Inca* i més endavant *Colegio Nacional Mixto "Llevant"*.

Pel mes de juny del mateix any, va presentar una instància sol·licitant permís per realitzar un **viatge a l'estranger durant les vacances d'estiu**. Aquesta petició va ser aprovada per la Delegada Provincial que no va veure cap inconvenient per accedir al que la mestra sol·licitava.

Dia **1 de gener de 1983** cessà per jubilació forçosa essent mestra al mateix centre que aleshores es deia **Colegio Público de "Llevant" de Inca**. Tenia reconeguts 46 anys, 2 mesos i nou dies de serveis abonables a l'Estat.

AS/P

IH.
MINISTERIO
DE
EDUCACION Y CIENCIA
DIRECCION GENERAL DE PERSONAL

23 JUN 1976
VALIDA

MINISTERIO DE EDUCACION Y CIENCIA
DIRECCION GENERAL DE PERSONAL DE BALEARES
00946 25.6.76
ENTRADA

Vista la instancia que formula la Profesora de E.G.B. D^a. JUANA ANA BELTRAN DOMENECH, con destino en el Colegio Nacional Mixto de Inca (Baleares), que solicita autorización para realizar un viaje al extranjero durante las vacaciones de verano.

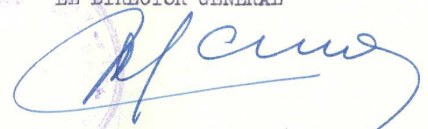
ESTA DIRECCION GENERAL ha resuelto autorizar - a la referida Profesora para salir al extranjero durante las próximas vacaciones estivales.

Lo que comunico a V.I. para su conocimiento y demás efectos, adjuntándose traslado de la Resolución - para su entrega a la interesada.

Dios guarde a V.I.

Madrid, 16 de junio de 1976

EL DIRECTOR GENERAL

501784
Plaza Oriente 11

Ilmo.Sr. DELEGADO PROVINCIAL DEL DEPARTAMENTO EN BALEARES.-
(Unidad de Personal)

(UNE A4, Mod. UG-4.5, 10.000 12-XII-75)

JUAN PETRO AMENGUAL

Va néixer a Palma el dia 9 de desembre de 1904. Mestre de Primer Ensenyament (31-07-1926).

Mestre interí de l'Escola Nacional Unitària de nins de Galilea del 14 de novembre de 1925 fins dia 18 d'agost de 1926.

Dia 11 de setembre de 1927, després de fer oposicions, obtingué plaça en propietat a l'Escola Unitària mixta de Cornellana-Fornols (Lleida).

No va prendre possessió fins el 27 d'abril de 1928 perquè estava fent el servei militar. Després de llicenciar-se, ocupà la plaça.

Dia 25 de març de 1929 obtingué plaça com a mestre propietari a l'Escola Graduada de nins de Sant Joan, retornant d'aquesta forma a Mallorca.

Durant la seva estada al poble de Sant Joan s'implicà amb la vida política del municipi com ho demostra la seva presència a les comissions gestores que l'Ajuntament va crear durant la Segona República, com a tinent de batle a la primera (1933) i batle a la segona (1936).

Pel mes de desembre de 1934 fou nomenat director interí de l'Escola Graduada de Sant Joan. Un any després fou nomenat director propietari. Escrivia articles al setmanari *El Republicano* que signava amb el pseudònim “Pagès de Calcant”.

Pel mes de juny de 1936 va ser un dels 151 representants de la cultura mallorquina que va signar l'anomenat “**Missatge**”, promogut per la Comunitat Cultural Catalano-Balear (CCCB), amb el suport d'alguns intel·lectuals catalans (Pi i Sunyer, Francesc Cambó, Joan Estelrich, ...).

Amb la victòria dels sollevats a l'illa contra el Govern de la República el juliol de 1936, els signants del manifest foren acusats de separatisme i de traïció a la unitat d'Espanya.

L'arribada de les tropes republicanes a Porto Cristo amb el capità Bayo al front i la seva posterior retirada, va provocar un clima hostil de repressió contra ells. Alguns foren assassinats i d'altres empresonats.

Durant el primer procés de depuració del magisteri a Mallorca fou suspès de feina i sou a partir de l'1 d'octubre de 1936.

Informes contundents del Tribunal Depurador.

Persecució implacable per donar suport a l'ensenyament en català.

Rafael Isasi, proposà que els mestres que havien signat el Manifest fossin traslladats a una província castellanoparlant durant, tres mesos els casats i sis els fadrins.

Empresonat al Castell de Bellver i després traslladat al Fortí d'Illetes.

En la imposibilidad de cumplir
mi esposo D. Juan Petro Amengual
maestro en propiedad de San Juan
la Circular del 12 de abril último
por hallarse en la actualidad dete-
nido en el Puerto de Illetas, rue-
go a V. S. tenga la bondad de pedir
directamente los datos que en la mi-
sma se interesan a al Sección Ad-
ministrativa de Primera Enseñanza.

Dios guarde a V. S. muchos
años.

Palma 17 de abril de 1937.

Margarita Mas

Sr. Presidente de la Comisión Depuradora del Personal del
Magisterio de Baleares.

Estant a la presó, dia 30 de juny de 1937, el Tribunal li envià el plec de càrrecs següent:

- 1º- Ser afiliado y gran propagandista de Izquierda Republicana, y de ideario francamente revolucionario.*
- 2º- Estar afiliado a la Sociedad Balear de Trabajadores de la Enseñanza.*
- 3º- Haber orientado la enseñanza en sentido disolvente, habiendo introducido en la biblioteca libros ateos y de tendencias revolucionarias.*
- 4º- Burlarse de la Religión.*

Dia 20 de juliol de 1937, el Tribunal va decidir per unanimitat, proposar la seva separació definitiva del servei.

Dia 27 de juliol de 1940 es va resoldre l'expedient de depuració amb la sanció proposada i baixa a l'Escalafó del Magisteri Nacional.

Curiosament al seu full de serveis apareixia la paraula “Excedencia” en el període en el qual va estar separat de la docència.

Dia 11 de febrer de 1959, fou reintegrat al servei amb la sanció de trasllat durant tres anys fora de la província i inhabilitació per a càrrecs directius i de confiança i el 22 de juliol del mateix any, per CGT fou destinat a l'Escola Unitària de Sant Esteve d'Ordal (Barcelona) on prengué possessió dia **1 de setembre de 1959**.

Dia 1 de setembre de 1963, prengué possessió d'una secció de l'Escola Graduada de nins de Calvià. Va exercir en aquesta escola durant quatre cursos.

Dia **1 de setembre de 1967**, per Concurs de Trasllats, prengué possessió de l'**Escola Patronat de Ramon Llull d'Inca**.

L'any 1972, li varen ser reconeguts i computats els serveis que no va poder realitzar 1940 i 1959 per estar sancionat.

Dia **7 de juliol de 1973** se li va concedir la jubilació voluntària per tenir més de 65 anys i haver exercit durant més de 40 anys com a mestre. Va morir l'any 1988.

AMEIB

C/ Antoni Torrandell, 59 . Inca

Telèfon: 971504279

E-mail: ameib@dgice.caib.es

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B DIRECCIÓ GENERAL
/ INNOVACIÓ
I COMUNITAT EDUCATIVA

— **ARXIU** i
— **MUSEU** de
— l'**EDUCACIÓ** de
— les **ILLES BALEARS**

Aulí Ginard, Antoni - Pons Julià, Joan - Soler Capó, Jaume